

Nr 379

Av herrar **Antonsson** och **Mattsson**, *angående fri rättegång.*

(Lika lydande med motion nr 315 i Första kammaren)

Grundsatsen att i dagens samhälle envar skall åtnjuta rättssäkerhet bör betraktas som självklar, och den förutsättes även i praktiken vara genomförd. Det torde emellertid kunna ifrågasättas om på alla områden så verkligt är fallet. En viktig förutsättning för rättssäkerhetens bestånd är bl. a. att envar — oberoende av ekonomisk ställning — har möjlighet att i förekommande fall hävda sina intressen inför domstol. Även om den som har rätten på sin sida enligt reglerna för rättegångskostnadsersättning kan påräkna att få sina rättegångskostnader ersatta av motparten, är förhållandena på området knappast tillfredsställande. Hänsyn till den enskildes trygghet motiverar nämligen att man kan tillgripa rättegång även i de fall då dennas utgång ej kan med säkerhet förutses. Till yttermera visso är den tappande parten understundom ur stånd att betala motpartens kostnader.

Samhällets åtgärder för att bereda mindre bemedlade personer ökade möjligheter att bevaka sina rättsliga intressen består främst i tillskapandet av instituten fri rättegång och fri rättshjälp. Vad det förra beträffar stadgas som förutsättning för dess tillämpning att parten skulle komma att sakna nödiga medel för sitt uppehälle om han själv betalade sina rättegångskostnader. För närvarande synes i praktiken fri rättegång beviljas, beräknat efter ensamstående, endast såvida vederbörandes årsinkomst understiger cirka 7 000 kr. Vid ökad försörjningsbörda sker mindre höjningar å denna summa. Reglerna i fråga och deras tillämpning i praxis innebär att endast en helt begränsad befolkningsgrupp kan påräkna fri rättegång medan betydande samhällsskikt uteslutes från denna möjlighet utan att fördenskull ha råd att bära de ofta dryga kostnader en process medför. I fråga slutligen om den administrativa processen, varigenom regleras områden av för den enskilde växande betydelse, såsom de allmänna försäkringarna, synes möjligheterna till kostnadsfri process vara obefintliga.

I jämförelse med den socialvård som det allmänna i stor omfattning bestrider framstår de knapphändiga anslagen till fri rättegång i dagens läge som desto mera anmärkningsvärda. Starka skäl synes tala för en översyn av ifrågavarande bestämmelser med sikte på en utvidgning av den enskildes rättigheter i förevarande avseende.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsam utredning av möjligheterna att utöka den enskildes rätt till kostnadsfri process samt om framläggande av de förslag, som utredningen kan föranleda.

Stockholm den 26 januari 1965

Johannes Antonsson

Lennart Mattsson